

пренареждане следващият стих вече не се нуждае: *Mein Fühlen in Engel und Satan geschieden* (Чувствата ми, разделени на ангел и сатана).

Коментираните „отклонения“ на преводите не ги окачествяват, нито пък посочват „липси“ на трансфера, определящи оригинала като „непостижим“ или поне „непостигнат“ в усилията дотук. Успоредното четене на петте превода обаче демонстрира поне две насоки. В сумарността на преводаческите решения личи културният потенциал на чуждото езиково пространство, реалните възможности да се конструира на немски емблематиката на Яворов. Личи и отказът де се направи от текста на немски тъкмо емблема. И ако трябва все пак да внесем принципно оразличаване на петте трансфера, ще забележим, че най-несвободният, най-амбицираният да пренесе „съвършенствата на стилистиката“, е и най-малко ангажиран с ефектите на емблемата.

Не може да се говори и за какъвто и да било „съревнователен“, експериментаторски казус, провокиращ преводаческата амбиция. Напротив. Преводачите като че ли не познават, не „помнят“, не отчитат усилията на колегите си, работили преди тях или почти успоредно с тях. Единствено за А. Вентура можем с висока сигурност да твърдим, че действително не е познавал предходните преводни варианти. Доста трудно е обаче да приемем подобна хипотеза за първите два превода, публикувани точно с една година разлика в период, когато превеждането на български текстове е рядкост, или за последните два, разделени от точно две години. Ако има амбиция на съпоставителност, то тя е по-скоро в откритото подчертаване на разговора, на търсен личен прочит, който минимално да „засича“ предходния. С този текст Яворов освобождава енергии на преводен трансфер, които се разбягват – една от друга, но и от самия оригинал.

3. РАЗПОЗНАТОТО СВОЕ

Един от малкото текстове, които коментират поета Яворов като преводач, принадлежи на Боян Пенев и едва ли е случайно, че го откриваме поместен в матрицата на мемоарното. Разказът е организиран около няколко акцента, съдържащи имплицитни характеристики: Яворов е силно развълнуван от поезията на Ленау; съжaliaва, че не може да чете стихотворенията му в оригинал; трябва му само „десетина минути“, за да подготви по буквалния превод на „Зимна нощ“ поетически вариант на български. С това финалното заключение е мотивирано (припомнящият си все пак е един от най-значимите ни критици), но и поднесено през ситуацията на изненадата: „Когато ми го прочете, аз го почувствах като оригинално творение: в него се разкриваше сам Яворов...“²¹ Следва сби-

²¹ Пенев, Б. *Яворов и Ленау*. – В: *Яворов споменик*, София, 1919, с. 16.